

Robert Graupera i les segregacions del Delta

El passat 5 de maig va morir, al seu Mataró natal, Francesc Robert Graupera a l'edat de 84 anys. Robert havia sigut alcalde de la seua ciutat i després, governador civil de Tarragona durant els anys de la transició. Aquí, però, és especialment recordat per haver sigut l'impulsor dels processos de segregació dels pobles del delta de l'Ebre que fins aleshores havien format part del municipi de Tortosa.

José Bayerri Raga

El delta de l'Ebre és un territori jove en tots els aspectes. Hi ha plànols de fa mil anys que situen la línia de la costa molt cap a l'interior i bona part de la planúria deltaica era encara la plataforma marina o aiguamolls inhabitables. La colonització comença a finals del segle XVIII i, especialment, amb l'habilitació dels canals de reg: el de la dreta, el 1857, en convertir en obra per als reggs una infraestructura creada en origen per abastir d'aigua el canal de navegació d'Am-posta als Alfacs; el de l'esquerra és del 1912. Quan Berenguer IV va crear el terme de Tortosa el 1149, va situar-ne els límits "des de roca Folletera al mar i des del coll de Balaguer al riu d'Ulldecona", tot el que avui són comarques del Baix Ebre i Montsià i, naturalment, tot el Delta.

Al llarg dels segles es van anar segregant els municipis, però el Delta continuava pertanyent a Tortosa per la poca potència demogràfica i la dispersió de la població. El 1900, al Delta pertanyent a Tortosa vivien només 3.593 persones, mentre que la resta del municipi en tenia 20.859. El canvi fou molt ràpid amb l'arribada del canal i el 1960, al Delta tortosí havien ja 16.928 veïns, mentre que Tortosa just arribava als 26.339. Aquest creixement i l'abandonament que l'Ajuntament tenia envers la zona despertaren els anhels dels riberecs d'independitzar-se i començaren les primeres iniciatives; en principi, per part de persones del mateix entorn del sistema (Josep Bo a la Cava, Arturo Vila a Sant Jaume, Primitivo Forastero a Camarles, entre altres) que aconseguiren, com a primer pas, la creació de Consejos Locales de Falange i Hermandades de Labra-

En els darrers 40 anys d'ençà de la seua independència, els pobles del Delta s'han dotat de les infraestructures que no tenien.

dors diferenciades de Tortosa.

Gairebé totes les grans finques del Delta pertanyien a famílies tortosines o residents a Madrid, a Barcelona o a València, però administrades per tortosins (generalment, advocats de prestigi). Això va fer que a la voluntat segregacionista s'unís una actitud de confrontació amb Tortosa, sense valorar que el poder a la ciutat estava en mans dels mateixos que dominaven el Delta. Per la seua banda, aquest poder tortosí s'oposava amb rotunditat a la segregació (s'edità

una publicació *Alegato en defensa de Tortosa*, obra del director de *La Voz del Bajo Ebro*, David Català Fanquet). Es va entrar en un inacabable procés administratiu i recursos legals no exempt de greus tensions.

Quan s'inicià la transició política a Espanya, l'Assemblea d'Entitats de la Vegueria de l'Ebre, creada des de Tortosa pels partits polítics i sindicats, encara no legalitzats, i fins a 47 entitats de les quatre comarques, aprovava, el 8 d'abril del 1976, reclamar el dret de tots els pobles de consti-

tuir-se en municipis, esmentant, en concret, les pedanies del Delta. Fou, però, un any després, amb l'arribada de Francesc Robert Graupera al govern civil de Tarragona, que el procés s'accelerà. El cas de la Cava i Jesús i Maria, integrades al nou municipi de Deltebre (en principi, sol·licitat com a Deltebro), fou molt ràpid per l'existència d'un procediment judicial favorable (decret de 20 de maig del 1977). Però el governador, a través del seu cap de premsa, el periodista tarragoní Antoni Panades, va continuar un seguit de converses per promoure que els altres pobles tortosins del Delta seguisen el mateix model. El següent fou Sant Jaume d'Enveja amb l'EMD dels Muntells (23 de juny del 1978); Camarles amb els Lligallos (8 de desembre del 1978) i pocs anys després l'Aldea (21 d'abril del 1983), que abans no havia tingut iniciatives segregacionistes. De totes maneres, en aquest darrer cas, ja sense el protagonisme de Robert Graupera, que havia deixat el govern de Tarragona el juliol del 1981. De tot això fa 40 anys i les noves generacions han superat ja el vell contenciós, però la memòria de Francesc Robert perviu als pobles del Delta. ■